

Een scholekster in een plas-dras op zoek naar regenwormen en slakjes.

Water voor weidevogels

De meeste van onze weidevogels zijn alweer vertrokken richting het warme Zuiden. Eind februari, begin maart komen ze terug, vaak naar dezelfde plek als waar ze dit jaar gebroed hebben. Een plas-draspomp pompt het water uit een nabijgelegen waterloop op het weiland ernaast. Zo ontstaat een drassig grasland met ondiepe plassen waar weidevogels van houden. De gecreëerde plas-dras is een ideale habitat voor weidevogels zoals de grutto en scholekster. Als landbouwer kan je door het plaatsen van een plas-draspomp weidevogels mee beschermen. **Zonder boeren, geen weidevogels.**

Brecht Herteleer, Boerennatuur Vlaanderen

Plas-dras is een situatie die vroeger meer van nature in het voorjaar optrad. Percelen waren minder gedraineerd en de voorjaren waren natter waardoor er langer water op de lagere delen van de percelen bleef staan. Begin maart worden de drassige weides en graslanden een verzamelplek voor weidevogels die daar hun broedplekje zoeken. In de ondiepe

plassen vinden weidevogels makkelijk kleine beestjes om op te eten. De vochtige grond maakt het makkelijker om met hun snavel regenwormen en ander voedsel vinden. Ze kunnen er ook rusten en zich voorbereiden om te paren. Tijdens het broedseizoen is het er ideaal voor kleine kuikens. De kuikens vinden er meer insecten, zijn er mobiel en bij gevaar kunnen ze zich makke-

lijk verschuilen in het aangrenzende hoge gras. Onze bekendste weidevogels zijn de grutto, kievit en scholekster. In Vlaanderen hebben we ook nog de tureluur, watersnip, zomertaling, wulp, slobbeend en graspieper. Weidevogels hebben het erg lastig om kuikens groot te brengen, de populatie wordt steeds kleiner en is aan het vergrijzen. Hun broedgebieden staan onder druk door een lage grondwaterstand, het vele en vroege maaien van graslanden en een gebrek aan voedsel. Weidevogels en hun kuikens zijn ook nog eens erg kwetsbaar voor predatie door vossen, marters en ratten.

De beste plek voor het meest effect

Willekeurig plaatsen van plas-dras-pompen heeft weinig zin. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft op basis van de recentste monitoringsdata beheergebieden voor weidevogelsoorten voorgesteld aan de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). In deze beheergebieden heeft het plaatsen van een pladraspomp de grootste meerwaarde aangezien er nog voldoende grote weidevogelpopulaties voorkomen. In Vlaanderen is dit aan de kust, rond de Schelde, in het noorden van de provincies Antwerpen en Limburg, in heidegebieden en enkele valleigebieden. Je kan kiezen om een lager gelegen deel van je perceel drassig te maken of om een bestaande greppel onder water te zetten. Zo ontstaat een drassige plas-drasstrook van 10 tot 20 meter.

Werking

De pomp werkt volledig autonoom met zonnepanelen en een bijbehorende batterij. Via een waterslang wordt het water continu aangevoerd en ontstaat er een zachte stroom over het perceel. De pomp draait niet het volledige jaar maar enkel tijdens en vlak voor en na de broedperiode. Daarna kunnen de bodem en de grasmat zich makkelijk

herstellen. Het broedseizoen start op 20 maart en eindigt 15 juli. In de praktijk draait de pomp vanaf half februari tot en met 22 juni.

De vernatting heeft ook landbouwkundige gevolgen. De opbrengst en de voederkwaliteit van het gras daalt en het perceel moet zich herstellen. Het effect is vooral dat het gras trager begint te groeien en dus pas later gemaaid kan worden. In de praktijk kan je pas de eerste keer maaien na 15 juni. In droge periodes zoals de vorige jaren is er een merkbaar hogere opbrengst in het latere voorjaar/zomer door minder effect van droogte. Doordat de vernatting heel lokaal gebeurt, komen de verderop gelegen akkers en weilanden toch tijdig droog zodat daar de landbouwactiviteiten zijn normale gang kunnen gaan.

De samenstelling van het gras kan ook wijzigen, er ontstaat een kruidenrijk grasland met weegbree, witte klaver maar ook pitrus. Uit onderzoek blijkt dat een aandeel van 10 tot 20% van dat kruidenrijk grasland in de voedersamenstelling het rantsoen verrijkt met mineralen en meer structuur aanbrengt.

Compensatie en begeleiding

Op bedrijfsniveau moet gekeken worden of een perceel in aanmerking komt. De aankoop van een plas-draspomp wordt terugbetaald via de niet-productieve investeringssteun (NPI) van het Departement Landbouw en Visserij met een normbedrag van 2100 euro per pomp. Er kunnen al pompen aangekocht worden vanaf 500 euro. De verminderde opbrengst kan gecompenseerd worden met de VLM-beheerovereenkomst 'Rustperiode 22 juni – plas-dras' tegen 1414 euro/ha/jaar. Er kunnen in die periode geen landbouwactiviteiten uitgevoerd worden behalve in sommige gevallen begrazing van twee koeien per ha. Deze beheerovereenkomst is voorlopig nog wel onder voorbehoud van goedkeu-

ring van het nieuwe GLB door de Europese Commissie.

Bij de aanvraag van dergelijke steun kan Boeren Natuur Vlaanderen je begeleiden. Neem contact op met Brecht Herteleer (0477 89 54 75 of brecht.herteleer@boeren Natuur.be).

Door een weidevogelpomp te plaatsen ben je als landbouwer zelf een deel van de oplossing voor de bedreigde weidevogelpopulaties in Vlaanderen.

Gecombineerd met extra maatregelen zoals aangepaste maaidata, botanisch beheer, wild reddend maaien, het gebruik van een akoestische wildredder en het aanleggen van poelen kan je zorgen voor een nog groter positief effect. Op gebiedsniveau is het belangrijk om het landschap in de belangrijke weidevogelgebieden open te houden, dus zonder bosjes of hoge bomen(rijen). Deze vormen ideale uitkijkposten, schuil- en nestplaatsen voor roofvogels, kraaien en andere mogelijke predatoren zoals vossen en marters. ■

De door de pomp gecreëerde plas-dras is een ideale habitat voor weidevogels.

Een plas-draspomp maakt lager gelegen delen van weiland drassig zodat weidevogels makkelijk voedsel vinden.